POSITIONES MEDICÆ
DE
LACTE,

QVAS,

FAVENTE DEO TER OPT. MAX.

Ex Auctoritate Magnifici D. Rectoris,

D. LUCÆ VAN DE POLL,

J. U. D. & Codicis in Inclytâ Academiâ Rheno-Trajectinâ Profeſſoris Ordinarii,

NEC NON

Ampliſſimi Senatus Academici conſenſu, & Nobiliſſimæ Facultatis MEDICÆ Decreto,

PRO GRADU DOCTORATUS,

Summiſque in MEDICINA Honoribus & Privilegiis rite ac legitime conſequendis,

Publicæ ventilationi ſubmittit

OLAUS WINGIUS, Sudermannia-Suecus.

Ad diem 15. OCTOB. *horâ locoque ſolitis.*

TRAJECTI ad RHENUM,

Ex Officinâ FRANCISCI HALMA, Academiæ Typographi, cIↄ Iↄc xcvi.

Sereniſſimi & Potentiſſimi

REGIS SUECIÆ

Summo Archiatro;

UT ET

Præſidi collegii Medici Holmenſis

Generoſo, Ampliſſimo & Experientiſſimo

Dno Doctori URBANO HIERNE,

Mœcenati & Fautori ſuo optimo,

in ſignum grati animi, poſitiones haſce qualeſcunque cum voto cujuslibet proſperitatis

Offert, ac ſe ſuaque

Submiſſe commendat

Auctor.

POSITIONES MEDICÆ
DE
LACTE.
CAPUT I.
De Phyſiologia Lactis.

1. LAc eſt humor albus & dulcis, conſtans præprimis partibus oleoſis, terreſtribus & aquoſis, cum ſanguine mammis vel uberibus adductus, ubi intra illarum glandulas ſecretus, in alvos lactiferos evacuandus deponitur.

2. Lac non eſt ſanguis candore infectus, nec ſanguis in lac convertitur, ſed lac e ſanguine ope glandularum ſeparatur.

3. Neque eſt chylus, qui e receptaculis ſuis per peculiares ad mammas meatus recta deducitur poſt coctionem: nunquam enim ejuſmodi viæ inventæ ſunt, neque rationi conſentaneum eſt, ejuſmodi reperiri.

4. Natura ſimpliciſſimo modo operarur; fruſtra itaque mammis adſcribitur officina aliqua tranſmutatoria, vel fermentum aliquod peculiare, cum reliqui in corporibus humores glandularum ope ſeparentur.

5. Statuere itaque ex chylo albicante fieri ſanguinem rubicundum & vice verſa ex ſanguine lac albicans, id eſt naturam arguere actum agere, & infectum reddere quod factum eſt.

6. Lactis albedo adſcribenda eſt partibus lac conſtituentibus & vaſis ſecretoriis ſeu glandulis, quæ inſtar cribri ſunt, quod non tranſmittit, niſi particulas poris ejus apprime reſpondentes; vix autem fermento alicui in glandulis mammarum.

7. Lactis ſuperficies diſtincta eſt in tenues & minutos globulos, qui plures luminis radios reflectunt, albedinemque ejus conſtituunt.

8. Ob dulcedinem Lac valde arridet infantibus, pueris, puellis aliiſque, qui fibrarum plexum delicatiorem habent, & nimium timent adfrictum.

9. Lac, cibique ex illo præparati, cito ſaturant, cum pingues ſint, omni fere acrimonia careant, & ventriculum ultra non urgeant.

10. Lac autem, ut & alia dulcia, quæ utplurimum pinguia ſunt, ideoque ſupernatant, paulo avidius ſumta, nauſeam potius quam appetentiam conciliant.

11. Quod lac partibus oleoſis, terreſtribus & aquoſis conſtet, ſatis ſuperque evincunt butyrum, caſeus & ſerum, quæ ab eo fiunt.

12. Partes conſtituentes lac ita dictum virginale, emulſiones aliosque liquores albos, ex particulis oleoſis, terreſtribus & aquoſis, compoſitos, illi etiam albedinem lactis, unde ſcilicet ſit & quibus partibus conſtet, non parum illuſtrant.

13. Butyrum a lacte ſolo motu, caſeus autem & ſerum per adjectionem acidorum ſeparantur.

14. Lac præter partes oleoſas, aqueas & terreſtres, particulis etiam volatilibus & acidis conſtat. per has connexio lactis ſolvitur; per illas vero conſervatur.

15. Sic ebutyrationem lactis impedit ſaccharum, ob ſal ſuum volatile oleoſum, quod lactis partes combinat, conſiſtentiam conſervat; contra vero acidum connexionem illam ſolvit, & ſeceſſionem particularum introducit.

16. Lacti acidum ineſſe indicant. 1. Cibi & potus, quorum nulli acido carent. 2. Lactis coagulatio & aceſcentia: veteraſcendo enim aceſcit. 3. Tranſmutatio artificioſa ſanguinis in lac per acida, lactis vero in ſanguinem, per alcalia.

17. Acidum illud tanquam ligatum & implicatum eſt, ramoſis olei partibus, donec per æſtatis vel ignis calorem, accedente acido, motum accipiat pars vero ejus ad motum minus apta, diſperſa in formam coaguli redigitur.

18. Secretio lactis in mammis, perficitur ope glandularum & tubulorum; in utero vero ope placentæ uterinæ, quæ etiam glanduloſum quoddam eſt corpus.

19. Lac non ſecus, ac alios humores, interdum reduci per vaſa lymphatica, veroſimile eſt.

20. Id quoque fieri poſſe, confirmant earum exempla, quarum mammæ primo tumuere lacte, poſtea vero prorſus detumuere, ita ut lac per alia loca eruperit.

21. Naturæ ſcrutatori non ſufficit lactis ſecretionem in mammis

mis poſt conceptionem vel partum adſcribere prudentiæ naturæ.

22. Copioſius v. ad mammas poſt conceptionem fertur ob ſpiritum ſeminis maſculini, qui facit partes lacteas facilius & citius ſecerni & præcipitari a ſanguine, non modo in mammis, ſed & in utero; penetrat enim ſpiritus ille totam ſanguinis feminei maſſam.

23. Poſt partum autem, excluſo fœtu, qui ante multum chyloſi in utero pro nutrimento accipiebat, neceſſe eſt regurgitet chylus & copioſior deprehendatur; imprimis ad mammas, ubi copioſæ glandulæ adſunt, aptæ, ad ſecernendum lac e ſanguine.

24. Ob varietatem particularum, viſciditatem & pinguedinem, lac fervorem ſubito concipit & in ingentem ſpumam elevatur, eundemque fervorem diu retinet.

C A P U T I I.

De ſtatu lactis præternaturali.

1. Lactis generatio læditur, ubi lac vel abundat, vel deficit vel depravatur.

2. Abundat ex chylo copioſo, & laxa glandularum conſtitutione.

3. Deficit lac; ubi generatio ejus parcior, vel plane nulla fit.

4. Parcior fit, ob nimias ſanguinis effuſiones, menſes vel lochia nimis large fluentia; nec non ob alios morbos, lactantes vel puerperas affligentes.

5. Parcior etiam vel plane nulla lactis fit generatio, vitio vel mammarum, vel chyli.

6. Vitio mammarum quando vel deſunt, vel ineptæ ſunt ad lac producendum & reſervandum.

7. Ineptæ ſunt, ob duritiem glandularum, vel naturalem vel acceſſoriam, per adſtringentia vel auſtera externe mammis impoſita.

8. Vitio chyli, generatio impeditur, quando chylus vel plane nullus, vel ineptus defertur.

9. Plane nullus defertur, vel ob ſui deficientiam per inediam, coactam vel voluntariam, vel læſionem viarum lactis.

10. Viæ, per quas deberet ſecerni vel deferri, variis modis læduntur, vel per obſtructionem, eroſionem, ruptionem, diſſectionem, vel ob anguſtiam viarum ſeu vaſorum, per quæ diſcretio & allatio fieret.

11. Depravatio lactis fit ratione vel 1. Coloris, ubi lac flavum &c. 2. Saporis, ubi amaricans vel ſalſum. 3. Conſiſtentiæ ubi lac tenuius vel craſſius emittitur.

12. Huc etiam referri poſſunt raræ & inſuetæ potius, quam p. n. lactis evacuationes, reſpectu ſexus & ætatis, in viris & virginibus, quales factæ ſunt in tota quadam Familia Daniæ juxta obſervat. Celeberr. Bartholini.

13. Lac cogulatum merito etiam præternaturale dicitur.

14. Coagulatio lactis fit ab aëre vel ab adjecto acido.

15. Ab aëre, imprimis æſtivo, ab innumeris, per, aëra volitantibus, particulis nitroſis & acidis, quæ lacti commixtæ, nexum ejus ſolvunt, & partes ſalinas ab aliis ſecedere faciunt.

16. Acidum, quo magis ad auſteritatem accedit, eo coagulationes reddit firmiores; Ita coagulum vituli leniter acetum autem fortiter coagulat.

17. Lac emulctum non tam ſubito, ac ſanguis, in ſerum & grumos faceſcit, cum lactis partes non tam diſtractæ ſunt, ac ſanguinis, ſed intimius agglomeratæ & arctius implicatæ.

18. Coagulatio lactis in mammis fit vel ab 1. Impletione, ſi convenienti tempore non exſugitur. 2. Aëre frigidiore. 3. Uſu nimio acidorum. 4. Terrore ſeu ſpiritibus revocatis, depauperatis & perturbatis, unde humores non facile circulantur & lac in coagulum abit.

C A P U T I I I.

De Semiotice Lactis.

1. Mammæ, quo molliores & laxiores, eo copioſius lac ſuppeditant.

2. Signa lactis boni & bene conſtituti, ſumantur ex 1. Bona lactantis conſtitutione. 2. Suavi lactis ſapore. 3. Candido colore, & 4. Conſiſtentia neque nimis tenui vel craſſa, ſed cujus guttula ungui ſuperfuſa, non facile diffluit, verum inſtar unionis & criſtallinæ guttæ ſubſiſtit integra.

3. In cura lactis optimum eſt ſignum, ubi ſitis, quæ in principio vehemens erat, poſtea ſenſim mitigatur.

4. Verum ſi multi flatus obſerventur, murmura audiantur, dolor ventris, nauſea, vomitus, febris vel dolor capitis urgeant, conſultum eſt abſtinere a cura, juxta egregium illud Coi: Lac præbere

capite dolentibus malum, malum vero & febricitantibus, & quibus hypochondria elata aut murmurantia, & ſiticuloſis. Malum item quibus bilioſæ dejectiones, febres acutæ & copioſa ſanguinis evacuatio facta eſt. Convenit v. tabidis non admodum valde febricitantibus lac præbere, & in febribus longis & languidis, dum nullum ex ſupra dictis ſignis adſit & præter rationem extenuatis. Sect. V. aph. 64.

5. Lac in mammis non ſemper eſt ſignum amiſſæ virginitatis. Obſervatum enim eſt mares, virgines, infantes, capras ante coitum & hircos lac aluiſſe.

6. Mulieri gravidæ ſi lac e mammis copioſe fluat, fœtum imbecillem ſignificat. *Hippocr. Sect. V. aph. 52.*

C A P U T I V.

De conſervatione lactis ſana.

1. Conſervatio lactis ſana unice fere dependet ab obſervationibus rerum non naturalium.

2. Aër temperatus ut ſalutis & humorum; ita & lactis optimus eſt conſervator.

3. Copioſo cibo & potu materiam lactis reſarciunt nutrices; illis vero deficientibus, imminuitur lactis copia.

4. Quædam ex potatione vini copioſum generant lac aliis vero inde minuitur.

5. Aliæ ex hac, aliæ ex alia ſpecie cereviſiæ copioſum ſuppeditant lac, non enim omnes ejuſdem ſanguinis & temperiei ſunt, neque omnia præcipitantur ab omnibus: Id ergo melius experientia, quam regulis patet.

6. Lac generantia ſunt, quæ multum chylum ſuppeditant, nec non quæ chylum facile a ſanguine ſeparant.

7. Lac v. minuentia, quæ exſiccant, leniſſime adſtringunt & ſeparationem lactis impediunt, quo multum facit victus parcus & parum humidus.

8. Caveant ſibi lactantes ab acidis: ut enim alcalia omnia lac conſervant, ita acida illud corrumpi faciunt.

9. Motus, quies, ſomnus, vigiliæ, item alvi excretio vel retentio in exceſſu vel defectu, varie etiam lac alterant.

10. Affectus animi immediate agunt in ſpiritus animales, & ſpiritus

in

in corporis noſtri fluores. Cavendum itaque lactantibus ab illis, quæ ſpiritus & fluores vel nimis accendunt utpote ſunt ira & amor; vel figunt quales ſunt triſtitia & mœror.

C A P U T V.

De uſu lactis.

1. Lac muliebre reliquis ſpeciebus merito præfertur, quippe quod ex cibis conficitur, quorum partes magis cum noſtro alimento conveniunt.

2. Vaccinum quia eſt familiare, abſque nauſea aſſumitur & ob craſſitiem optime nutrit.

3. Aſininum ob tenuitatem & ſeri ſui copiam facile diſtribuitur & immodicam partium ariditatem temperat.

4. Lac inter alimenta eſt præſtantiſſimum, aſt requirit corpus purum, viſcera ſana & primas vias liberas.

5. Lac optime nutrit, ob 1. Viſciditatem & concreſcendi aptitudinem. 2. Partium, quibus conſtat, varietatem, convenientem ſuppeditat materiam partibus nutriendis. 3. Convenientiam quam cum ſubſtantia corporis habet, facile in eam mutari poteſt. 4. Quod ſatis ſuperque evincunt infantes, vituli & homines, qui ſolo lacte augentur & pingueſcunt.

6. Lac in multis morbis gravibus & deſperatis incredibili prorſus cum ſucceſſu adhibitum eſt, utpote in ſcorbuto, phthiſi, tabe, podagra, dyſenteria, calculo &c.

7. In phthiſi, ſeroſa lactis pars ulcus abſtergit, caſeoſa conſolidat, & butyroſa totum corpus nutrit.

8. In tabe, lac reſpectu tenuitatis, facile diſtribuitur & bene temperat ratione vero viſciditatis & pinguedinis optime nutrit.

9. Lac dulce tepidum omnium humorum acrimoniam, ipſiuſque veneni temperat.

10. Cura variarum lactis læſionum, reſpectu cauſſarum & circumſtantiarum ſatis ampla & varia eſt; ego vero hiſce jam rivulos claudens,

Omnia Omnipotenti Voveo.